

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 14 септември 2023 г.
(OR. en)

12976/23
ADD 3

Междуетноститутуционално досие:
2023/0323(COD)

COMPET 873
MI 742
IND 467
ECOFIN 873
FIN 922
CODEC 1594
IA 225

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	13 септември 2023 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	SWD(2023) 313 final
Относно:	РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАДА ЗА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО, придружаващ Предложението за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за борба със забавата на плащанията по търговски сделки

Приложено се изпраща на делегациите документ SWD(2023) 313 final.

Приложение: SWD(2023) 313 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 12.9.2023 г.
SWD(2023) 313 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА
РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАДА ЗА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО,

[...]

придружаващ

Предложението за
РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
за борба със забавата на плащанията по търговски сделки

{COM(2023) 533 final} - {SEC(2023) 313 final} - {SWD(2023) 312 final} -
{SWD(2023) 314 final}

Резюме
Оценка на въздействието на преразглеждането на Директивата относно забавянето на плащането (Директива 2011/7/ЕС)
А. В какво се изразява проблемът и защо той се разглежда на равнището на ЕС?
Всяка година в ЕС се обменят около 18 милиарда фактури. Това са повече от 500 фактури всяка секунда и почти 50 % от тях се плащат със забава. Забавата на плащанията засяга ликвидността и предвидимостта на паричните потоци, което на свой ред увеличава потребностите от оборотен капитал и компрометира достъпа на дружеството до външно финансиране. В резултат на това се засяга конкурентоспособността, намалява се производителността и се увеличава вероятността от съкращения и несъстоятелност. Последиците от забавата на плащанията се усещат по веригите на доставките, тъй като забавата на плащането често се прехвърля върху доставчиците. Малките и средните предприятия (МСП), които разчитат на предвидими потоци от парични средства, са силно засегнати от тези отрицателни последици. Забавата на плащанията има и пагубни социални последици. Някои сектори са по-уязвими от други към забава на плащанията. Пример за това е секторът на строителството. Основната причина за забава на плащанията се крие в дисбаланса между позициите при водене на преговори на малък доставчик и голям клиент, тъй като забавата на плащанията е привлекателна форма на финансиране с нулеви разходи за длъжника. Факторите, причиняващи проблема, включват недостатъчните предпазни мерки, неподходящите възпиращи средства и недостатъчните механизми за правоприлагане и обжалване.
Какво следва да бъде постигнато?
Общи цели: А. да се засилят конкурентоспособността и растежът на дружествата чрез подобряване на дисциплината на плащане на публичните органи, големите предприятия и МСП; Б. да се осигури защита на МСП срещу отрицателните последици от забавата на плащанията чрез установяване на правила, с които се насърчават справедливите и извършвани в срок плащания по търговските сделки. Специфични цели: 1) предотвратяване на настъпването на забава на плащане; 2) улесняване на плащанията в срок; 3) овластяване на дружествата и осигуряване на по-голяма справедливост при плащанията по търговски сделки.
Каква е добавената стойност от действия на равнището на ЕС (субсидиарност)?
ЕС се бори със забавянето на плащанията по търговски сделки вече 30 години. С настоящата инициатива се преразглежда съществуващото законодателство на ЕС (Директива 2011/7/ЕС) и следователно тя може да се осъществи само на равнището на ЕС. Някои държави — членки на ЕС, са приели по-строги правила от посочените в Директивата. Примери за това са ограничаването на сроковете за плащане по сделки между предприятия (B2B), когато кредиторът е МСП, и създаването на правоприлагащи органи. За да не се допуска съществуването на единен пазар на ЕС, в който се прилагат неравни условия, е необходимо да се осигури прилагането на правилата по един и същи начин.
Б. Решения
Какви са различните варианти за постигане на целите? Има ли предпочетен вариант? Ако няма такъв, каква е причината?
Вариант за действие 1: предотвратяване на настъпването на забава на плащане

Мерките на политиката по този вариант имат за цел да се предотврати забавата на плащанията, като се осигурят справедливи срокове за плащане. Определени са максимални срокове за плащане, също и за процедурата за проверка на съответствието с изискванията на договора. Включени са и разпоредби за предоставяне на МСП на обучение за управление на кредита и финансова грамотност.

Вариант за действие 2: улесняване на плащанията в срок

Мерките на политиката по този вариант имат за цел да се предприемат мерки срещу забавата на плащанията, като се засили прилагането на правилата и се гарантира спазването на сроковете за плащане. Увеличава се ефективността на възпиращите фактори съгласно съществуващата директива, а именно правото на лихви за забава и на обезщетение с единен размер, като лихвата за забава се прави задължителна, а обезщетението с единен размер се увеличава. Правоприлагането е ключов фактор за проблема със забавянето на плащанията. Поради това оценените варианти се различават в зависимост от правомощията, предоставени на националните правоприлагащи органи, определени от държавите — членки на ЕС. Този вариант включва също така полезни взаимодействия с процедурите за възлагане на обществени поръчки, за да се осигури защита на подизпълнителите при обществените поръчки за строителство.

Вариант за действие 3: засилване на механизмите за правна защита, осигуряване на справедливи условия на плащане и овластяване на дружествата

С мерките на политиката по този вариант се повишават справедливостта и наличието на ефективни механизми за обжалване, ако условията за плащане не бъдат изпълнени. Държавите — членки на ЕС, ще трябва да създадат инструменти за посредничество, които са лесно достъпни за МСП, и да предприемат мерки срещу нелоялните договорни условия и практики чрез националното си законодателство.

Предпочетеният вариант. Всеки от вариантите има потенциални ползи, но води и до някои рискове, ако се приложи самостоятелно. Заключение от оценката на въздействието е, че предпочетеният път напред се състои от пакет от най-ефективните и ефикасни мерки по трите варианта за действие. Заключение от оценката на въздействието също така е, че регламентът е предпочитаната форма на правния акт.

Предпочетеният пакет от мерки: 1a+2a+3б

- Определяне на горна граница на сроковете за плащане от 30 дни при сделки между предприятия.
- Ограничаване на процедурите за проверка или приемане до 30 дни (без изключения)
- Държавите — членки на ЕС, улесняват предлагането на обучения по управление на кредита и за финансова грамотност, включително цифрови инструменти за плащане за МСП.
- Лихвата за забава е автоматична (понятието за право на лихва се премахва), крайният ден за начисляване на лихвата се изяснява.
- За всяка сделка, по която плащането е извършено със забава, се дължи обезщетение с единен размер и то е увеличено на 50 EUR, за да се вземе предвид инфлацията.
- Държавите — членки на ЕС, да определят органи, които отговарят за прилагането на закона и които провеждат разследвания по собствена инициатива или въз основа на жалби, упълномощени са да налагат административни наказания и да публикуват имената на нарушителите. Използване на цифрови инструменти за по-ефективно правоприлагане.
- При обществените поръчки за строителство възлагащите органи и възложителите трябва да проверяват дали плащането към главния изпълнител е прехвърлено към преките подизпълнители.
- Държавите — членки на ЕС, да създадат национална система за посредничество за

разрешаване на спорове, свързани с плащания при търговски сделки.
- Държавите — членки на ЕС, да разгледат въпроса за нелоялните договорни условия и практики чрез националното си законодателство.

Какви са позициите на различните заинтересовани страни? Кой подкрепя отделните варианти?

Резултати от консултациите: 939 отговора до дискуссионната група за МСП, 117 отговора на обществената консултация (ОК), 137 отговора на поканата за предоставяне на данни, няколко срещи със заинтересовани страни. Почти 83 % от дискуссионната група за МСП и 36,7 % от участниците в ОК подкрепят ограничаването на сроковете за плащане, с предпочитание за 30 дни. Ограничен брой стопански сдружения се противопоставят на ограничаването и/или призовават за изключения за отделни сектори. Почти 81 % от участниците, представляващи МСП, потвърждават, че никога не се плащат лихви и парични обезщетения. 84 % от участниците, представляващи МСП, считат, че създаването на правоприлагащи органи е полезно или много полезно. Почти 60 % от участниците в ОК са съгласни, че публичните органи следва да въведат механизми за проверка дали главните изпълнители плащат в срок на своите подизпълнители. Положителни отговори за създаването на национална система за посредничество бяха получени както по поканата за предоставяне на данни, така и в ОК. Дискуссионната група за МСП също така събра изчерпателен преглед на нелоялните практики за заобикаляне на закона.

В. Въздействие на предпочетения вариант

Какви са ползите от варианта?

Като цяло въздействието ще бъде от полза за предприятията. Чрез намалението на сроковете за плащане, оценено на 35 %, ще се освободи паричен поток и ще се повиши предвидимостта на плащанията. Вероятността по-малките участници на пазара да се сблъскат с несправедливи срокове за плащане ще бъде по-малка, а тези участници ще разполагат с ефективни средства за обжалване, когато се сблъскат със забава на плащанията. Неудобствата от разходите за преследване на длъжници (оценени на 340,2 милиона човекочаса, което се равнява на 8,74 милиарда евро) ще бъдат значително намалени. Въвеждането на посредничество ще позволи на дружествата да спестят 27 милиона евро годишно от избегнати съдебни дела. С настоящата инициатива се повишава и справедливостта в стопанските отношения.

Публичните органи извличат ползи от системите за посредничество, както пряко, ако публичният орган желае да уреди спор с доставчик, така и непряко чрез намаляване на тежестта върху съдебната система. Като цяло това води до намаляване на забавата на плащанията, което означава по-малко фалити и свързани с тях разходи за държавната хазна.

Потребителите не са пряко засегнати от настоящата инициатива.

Какви са разходите за предпочетения вариант (предприятия и публични органи)?

По-голямата част от разходите, засягащи всички предприятия, са еднократни. Те включват разходите за актуализиране на стандартните фактури с цел да се отразят новите срокове за плащане и променените парични обезщетения, оценени на 243 милиона евро. Повтарящите се разходи се поемат главно от длъжници, които понастоящем плащат със забава: автоматично плащане на лихва и (увеличено) обезщетение, потенциални административни глоби и загуба на безпроблемен кредит, когато са принудени да плащат в срок. Тези разходи може да бъдат напълно избегнати, ако длъжниците плащат в срок.

Разходите, свързани с държавната хазна, изглеждат ограничени и съразмерни. Публичните органи ще понесат известни разходи за определянето и управляването на правоприлагащите органи и органите за посредничество. Тези разходи се оценяват на 70—105 милиона евро годишно за ЕС-27 (60—65 милиона евро за правоприлагащите органи и 10—40 милиона евро за службите за посредничество).

Какво е въздействието върху МСП и конкурентоспособността?

Въздействие върху МСП:

Филтърът за МСП класифицира тази инициатива като инициатива „от голямо значение“. Предпочетеният вариант беше подкрепен от МСП в дискуссионната група за МСП и в обществената консултация. Въпреки че се очаква всички МСП да извлекат ползи от инициативата, микропредприятията, които са по-изложени на проблема, ще извлекат по-големи ползи. От страна на **кредиторите** забавата на плащанията пречи на дружествата да растат и ги принуждават да пилеят ресурси. Средно 5—10 % от общата административна работа е свързана с преследване на длъжници. Това е време, което МСП биха могли да използват по-продуктивно, например за обучение или за търсене на нови възможности за стопанска дейност.

От страна на **длъжниците**, колкото по-голямо е дружеството, толкова по-вероятно е то да плати със забава. Очаква се средно около 41 % от МСП да извлекат ползи от ограничаването на сроковете за плащане до 30 дни. За микропредприятията се очакват по-широки ефекти (50 %), а ограничаването на процедурата за проверка до 30 дни може да е от полза за до 66 % от МСП. С това, че плащането на лихви и парични обезщетения става задължително, ще се подобри настоящата ситуация, при която 81 % от МСП и 93 % от микропредприятията понастоящем никога не получават такова обезщетение. По-строгите правила за правоприлагане ще подобрят изпълнението на плащанията. Мерките в подкрепа на подизпълнителите по обществени поръчки за строителство ще окажат положително въздействие върху МСП (средно 80 % от стойността на даден голям строителен обект се възлага на подизпълнители, представляващи МСП). Националните системи за посредничество ще доведат до парични ползи за онези предприятия, които понастоящем разчитат на съдебни дела, и до по-бързо разрешаване на споровете за онези предприятия, които понастоящем избягват да се обръщат към съда за събиране на неплатен дълг.

Въздействие върху конкурентоспособността: Въздействието на предпочетения вариант върху конкурентоспособността от гледна точка на съотношението цена/разходи и на нововъведенията се очаква да бъде положително. Като икономиката разполага с увеличен съвкупен паричен поток, дружествата разполагат с повече ликвидни средства, за да инвестират в нововъведения или да прехвърлят намаленията на разходите върху потребителите. Преразпределението на ликвидните средства в икономиката е по-справедливо, защото всяко предприятие плаща за ликвидните средства, от които се нуждае и които използва. Условията за осъществяване на стопанска дейност ще бъдат по-предвидими, което ще доведе до по-благоприятна стопанска среда.

По отношение на конкурентоспособността в международен мащаб дружествата, осъществяващи внос или износ, със сигурност ще бъдат изправени пред несъответствия в продължителността на сроковете за плащане (между задълженията и вземанията си). Поетите рискове, свързани с тези несъответствия, се преодоляват при пазарни условия от доставчиците на търговско финансиране (например авансово плащане, акредитив). Освен това рискът предприятия извън ЕС да подбиват цените на предприятията в ЕС, като предлагат дълги срокове за плащане на пазар извън ЕС, е допълнително ограничен от факта, че в много държави — партньори на ЕС, като Канада, САЩ, Турция и Обединеното кралство, вече има правила във връзка със забавата на плащанията.

Ще има ли други значителни въздействия?
Всички варианти за действие ще окажат влияние върху заетостта, лоялността в стопанската култура и благосъстоянието на предприемачите. Нито един от вариантите няма да окаже пряко въздействие върху околната среда. Нито един от вариантите за действие няма да причини значителна вреда на околната среда.
Пропорционалност?
Всички варианти за действие са в съответствие с принципите на пропорционалността (съразмерността) и субсидиарността. При тях на предприятията се налагат само разходи, които са необходими за постигане на целите, а на държавите членки се дава право на преценка (например за определяне на правоприлагащи органи, осъществяване на обучение по управление на кредитите и мерки за правна защита, определяне на практиките на плащане, които представляват злоупотреба). В оценката на въздействието са посочени и отхвърлените варианти.
Г. Последващи действия
Комисията ще осъществява наблюдение и ще извърши оценка на въздействието на инициативата 4 години след влизането в сила на новия законодателен акт. Европейската обсерватория за плащанията, докладите, изготвени от държавите членки по тяхна собствена инициатива, и докладите, изготвени от трети страни, също ще подкрепят процеса на наблюдение за настоящата инициатива.